

आ.व. २०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम

(मिति २०७९/०३/२६ गते आइतवार)

मुलुकमा संघीयताको कार्यान्वयन सँगै स्थापना भएका स्थानीय सरकारको रुपमा यो गाउँपालिकाले विभिन्न क्षेत्रबाट आवश्यक राय सल्लाह सुझाव लिदै र यस अघीको निर्वाचित स्थानीय सरकारले गरेका सकारात्मक काम कारवाहीलाई यस वर्षको नीति तथा कार्यक्रम निर्माणको मुल स्रोत बनाउदै हाम्रो कार्यकालको प्रथम बजेट/कार्यक्रम तर्जुमा गर्न लागि रहेका छौं ।

हिमाली गाउँपालिका र भौगोलिक विकटता रहेको यस क्षेत्रका असिमित आकांक्षा र चाहनालाई सीमित श्रोत साधनबाट पुरा गर्न केही कठिन भएता पनि यस गाउँपालिकाको विविध क्षेत्रको विकास निर्माण लगायत संस्थागत विकास गर्न केही हदसम्म उपलब्धि हाँसिल गर्ने अपेक्षा गरेका छौं । मुलुक ३ तहको सरकारको अभ्यासमा गईरहेको अवस्थामा सबैको जनभावनालाई समेट्न नसकेता पनि आम जनमानसमा विकास निर्माण र सेवाका केही आशा र भरोसाका साथ जग स्थापना गर्ने कोशिस गरेका छौं ।

यस गाउँपालिकाको समग्र विकास गर्न भौगोलिक कठिनाई सडक पूर्वाधारको दुरावस्था हुँदा हुँदै पर्याप्त श्रोत साधनको अभावले जटीलता सिर्जना गरेको भएता पनि यही क्षेत्रमा सडक, खानेपानी, सिँचाई, भवन, पर्यटन शिक्षा जस्ता पूर्वाधार क्षेत्रमा ठुलो लगानी गरी कृषि र पर्यटन मार्फत समुन्नत गाउँपालिका बनाउन अभै पनि प्रशस्त मेहनत गर्नु पर्ने र श्रोत साधन जुटाउनु पर्ने अवस्था विद्यमान रहेकोछ ।

समय समय आउने महामारीजन्य रोग र गत अषाढ १ गते याङ्ग्री र लार्के खोलाको मुहान गन्धयोम्बो हिमालको फेदबाट आएको भिषण बाढी पहिरोबाट अत्याधिक वहाव बढी हाम्रो गाउँपालिका अर्न्तगतका सुनचौर, महिखर्क तासिवा, रिपार, लार्के र तिपेनी क्षेत्रमा भएको क्षतीलाई सम्बोधन गर्न सीमित स्रोत साधन रहेको हाम्रो जस्तो गाउँपालिकालाई कठिनाई हुने नै छ । तैपनी बाढी पिडितलाई राहत पुर्नवास तथा खाद्यान्नको लागि अल्पकालिन कार्ययोजनाहरु र दिर्घकालिन योजनाहरुमा वस्ती स्थानान्तरण, पक्कीपुल, भोलुङ्गो पुल, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकीहरुको पुर्ननिर्माण पहिलो प्राथमिकतामा राख्नु पर्ने देखिन्छ । भने तिपेनीमा संचालनमा रहेको अस्पतालमा विशेषज्ञ डाक्टर र अन्य कर्मचारीको व्यवस्था गरी गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा पुर्याउन हाम्रो प्रमुख दायित्व रहने छ ।

आ.व. २०७९/०८० को नीति कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा तत्काल आउने विपद् तथा महामारीजन्य रोग व्यवस्थापनका लागि र स्थानीय समस्या, चुनौति र आवश्यकतालाई सम्बोधन र समाधान गर्ने गरी विपद् व्यवस्थापन कोष, प्रकोप व्यवस्थापन कोष, आपतकालिन सडक मर्मत कोष, निर्माण गरी बजेट कार्यक्रम तय गरिएको छ । विकास निर्माण प्रति आम नागरिकको लगाव र यस क्षेत्रको पहिलो प्राथमिकतामा रहेको सडक संरचनालाई गुणस्तरीय बनाउनु पर्ने आवश्यकता र बाध्यतालाई मध्यनजर गरी “पाँचपोखरी थाङ्गपाल समृद्धीको आधार -पर्यटन कृषि वन र जलाधार” दिर्घकालीन सोचलाई पुरा गर्न यो नीति कार्यक्रम तय गरिएको छ । समृद्धीको बाटोमा सबै एकमत भई यस क्षेत्रको विकटता र अप्टेरोलाई एकादेशको कहानी बनाउने गरी आगामी पुस्तालाई समुन्नत पाँचपोखरी थाङ्गपाल गाउँपालिका हस्तान्तरण गर्नको लागि आ.व. २०७९/०८० को नीति कार्यक्रम बजेटलाई सफल बनाउन महत्वपूर्ण भुमिका खेल्नु हुने सम्पूर्ण महानुभावहरुमा हार्दिक अनुरोध गर्न चाहन्छौं ।

विपद् व्यवस्थापन, प्रकोप नियन्त्रणसँगै राहत, रोजगारी सिर्जना गर्ने, कृषि, शिक्षा र पर्यटन क्षेत्रमा परेको जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरी यस क्षेत्रका समुदायमा परेको सामाजिक तथा मनोबैज्ञानिक असरलाई सम्बोधन गर्ने गरी आ.व. २०७९/०८० को बजेट कार्यक्रम तर्जुमा गर्न यो नीति तथा कार्यक्रम तय गरिएको छ ।

आदरणीय सदस्यज्यूहरु

अव म आगामी आ.व. को लागि वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न गईरहेको छु ।

पूर्वाधार विकास (खानेपानी, सिंचाई, भवन र सडक) नीति :

- ❖ सडक यातायात गुरुयोजना निर्माण गरी गाउँपालिका केन्द्रबाट सबै वडा कार्यालय जाने सडकलाई स्तरोन्नती गरी सबै मौसममा संचालन हुन सक्ने गरी व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ बाँकी रहेका सामुदायिक भवन, वडा कार्यालय भवनको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ भौतिक निर्माणका सबै योजनाहरूमा २० प्रतिशत अनिवार्य नगद/श्रममा आधारीत लागत साभेदारी गरिने छ ।
- ❖ बाँकी रहेका भुकम्प पिडितहरूको आवास निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पहल गरिने छ ।
- ❖ पर्यटकीय संभावन रहेका क्षेत्रहरूको पहिचान गरी पर्यटन गुरु योजना अनुरूप पूर्वाधार निर्माण गरिनेछ ।
- ❖ सबै वडा कार्यालय पुग्ने मुख्य सडक तथा अन्य सडकहरूलाई ग्राभेलिड सहित , अनिवार्य नाला व्यवस्थापन गरी वर्षभरी सञ्चालनमा ल्याइने छ ।
- ❖ सबै जातजातीका धर्म अनुसार रहेका चिहान घाट मसान घाट निर्माण गर्दै लगिनेछ ।
- ❖ आवश्यक स्थानमा भोलुङ्गे पुल निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिदै भोताङ - बोल्गाउँ, धापढुकेरे - डाँडा ढाँडखर्क, नाम्लाङ - लप्से, वरुवा - धाप जोड्ने लामो दुरीका भुलुङ्गे पुल निर्माण गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ❖ भवन निर्माण गर्दा नक्सापास गर्नुपर्ने प्रावधानलाई अनिवार्य गरिनेछ ।
- ❖ यस गाउँपालिकामा उपलब्ध विद्युतको क्षमता विस्तार गर्न तथा विद्युत नपुगेको स्थानमा विद्युतिकरण गर्न साभेदारीमा ट्रान्सफर्मर लगायत अन्य पूर्वाधार क्षमताको विकास गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका भित्रका विजुलीका नाडगो तार विस्थापन गरी केवल तार राख्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ❖ निर्माण बाँकी रहेका भोलुङ्गे पुल आगामी २ वर्षभित्र सम्पन्न गरिनेछ ।
- ❖ मोटरेवल पुल निर्माण कार्यलाई अगाडी बढाईने छ ।
- ❖ आगामी दिनमा सडक ट्रयाक ओपन गर्ने कार्यलाई क्रमस कम गर्दै लगिनेछ । साथै संभावित जोखिमलाई मध्यनजर गरी सडकको सुधार स्तरोन्नती लाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ❖ सडकको गुणस्तर सुधार र स्तरोन्नतीको लागि **सडक मर्मत संभार आकस्मिक कोष** स्थापना गरी संचालनमा ल्याइनेछ ।
- ❖ सामुदायिक भवन र मठ मन्दिर गुम्बालाई निश्चित मापदण्डको आधारमा मात्र निर्माण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ सिंचाईहरूको दिगोपनका लागि **RCC** सहित पक्की बनाउनका लागि आवश्यक पहल गर्दै सिंचाईका बृहत योजना संचालनका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरीनेछ ।
- ❖ खानेपानीका लागि बृहत योजना संचालनका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरीनेछ ।
- ❖ खानेपानीको संरक्षण, सम्बर्द्धन र दिगो उपयोगको लागि कानून निर्माण गरिनेछ ।
- ❖ खानेपानीका मुहान पहिचान गरी दर्ता गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ सार्वजनिक स्थल, सडकहरूमा जथाभावि निर्माण सामग्री राख्ने र पानी छाड्ने कार्यलाई नियन्त्रण गरी दण्ड सजायको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ एक घर एक धारा र एक मिटर अभियान अन्तर्गत आगामी ३ वर्षभित्र कार्य सम्पन्न गर्ने गरि अगाडि बढाइनेछ ।
- ❖ खानेपानी व्यवस्थापनमा जनसहभागिता सुनिश्चत हुने गरी उपयुक्त संयन्त्र निर्माण गर्ने (ठूलो योजनाहरू को संख्या प्रदेश सरकारसँग सहकार्यमा निर्माण गर्ने ।
- ❖ खानेपानी मुहान लगायत पानीको स्रोत, नदीनाला, कुवा तथा पोखरीहरूको संरक्षण तथा सरसफाई सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- ❖ खानेपानी मुहान संरक्षण र व्यवस्थापन गर्न आवश्यक कानून निर्माण गरिनेछ ।

- ❖ सार्वजनिक क्षेत्रहरूमा शौचालयको व्यवस्था, फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि डस्पीन राख्ने, नमुनामा निर्माण र निर्माणधिन फोहोरमैला व्यवस्थापनमा थप आर्सी नेपाल सँग सहकार्य गरी व्यवस्थित गरिनेछ । साथै अन्तरपालिका साभेदारीको लागि समेत पहल गरिनेछ ।
- ❖ ठेक्का प्रक्रियाबाट संचालन भएका योजनाहरूको समयमै कार्यसम्पन्न नभए ठेकेदार कम्पनीलाई कालोसूचीमा राख्ने र कार्यपालिकाको निर्णय पश्चात कारवाहीको प्रक्रिया अगाडी बढाईने छ ।
- ❖ प्रत्येक वडाका टोलहरूमा टोल विकास समितिहरू गठन गरी टोल विकास समिति र उपभोक्ता समिति मार्फत विकास निर्माणका कार्य गर्ने व्यवस्था गरिने छ ।
- ❖ एक भन्दा बढी क्षेत्र समेट्ने भएमा टोल विकास समितिको आपसी सहमतीमा साभा समिति बनाई निर्माण कार्य गर्ने व्यवस्था गरिने छ ।
- ❖ आवश्यकताका आधारमा भौतिक निर्माणसँग सम्बन्धीत आयोजनाहरूको निर्माण सामाग्रीको ल्यापटेष्ट गर्ने व्यवस्था गरिने छ ।
- ❖ सार्वजनिक स्थल(गुम्बा, मठ मन्दिर, सामुदायिक भवन खानेपानी र सिंचाई, सडक जस्ता आम सरोकार रहेका) मा टोल विकास समिति अगुवाईमा आम नागरिक, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, जनप्रतिनिधीहरूले १ वर्षमा २ दिन अनिवार्य श्रम सहयोग गर्ने नीति लिईने छ ।

उद्योग, बाणिज्य तथा आर्थिक विकास नीति :

- ❖ यस गाउँपालिकामा उद्योग, कलकारखाना र टुला व्यवसाय स्थापना र सञ्चालनको लागि लगानी तथा व्यवसाय मैत्री वातावरण तयार गरी निजी क्षेत्रलाई समेत आव्हान गरिनेछ ।
- ❖ २० देखि ४० वर्ष सम्मका वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केर आएका व्यक्तिहरूले व्यवसाय गर्न चाहेमा यस गाउँपालिकामा लाग्ने कर र शुल्कमा ५० प्रतिशत छुटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ यस गाउँपालिकामा एक मेघावाट भन्दा कम क्षमताको जलविद्युत आयोजना सञ्चालन गर्नको लागि आवश्यक कानुन निर्माण गरिनेछ भने सो भन्दा बढी क्षमताको जलविद्युत आयोजना सञ्चालन गर्न लगानीकर्तालाई आकर्षित गरिनेछ । साथै गाउँपालिको समेत शेयर सहभागिता गरिने छ ।
- ❖ सम्भाव्यताको आधारमा प्रत्येक वडामा व्यवसायिक रुपममा कृषि पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गरिनेछ ।
- ❖ व्यवसाय दर्ता, नविकरण बजार अनुगमन तथा मर्यादित व्यवसाय संचालनको लागि उद्योग बाणिज्य संस्थासँग सहकार्य गरिने छ ।
- ❖ साना तथा मझौला उद्योगहरू संचालनमा निजी क्षेत्रहरूलाई आव्हान गरिनेछ ।
- ❖ शुद्ध पिउने पानी , थुम्पा, छुर्पी, खाप्सी, अचार, दुनोट उद्योग जस्ता अन्य स-साना, मझौला उद्योग स्थापनालाई जोड दिईने छ ।

कृषि विकास नीतिहरू :

- ❖ गाउँपालिकाको कृषि/ पशु प्रोफाइल तयार गरी विषय विज्ञ सरोकारवालाको सहभागीता र समन्वयमा कृषि विकास रणनीति तर्जुमा गरिनेछ ।
- ❖ किसानको पहिचान स्थापित गर्नको लागि कृषक परिचय पत्र वितरणको कार्यक्रम सुरुवात गरिने छ ।
- ❖ व्यवसायी कृषि फर्महरूलाई गाउँपालिकाबाट प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराई सिंचाईको समेत व्यवस्थापन गर्न पहल गरिनेछ ।
- ❖ विभिन्न संघ संस्थासँगको साभेदारीमा निर्माण गरिने कृषि फर्महरूलाई व्यवस्थित गर्न साभेदारी गरिनेछ ।
- ❖ बाँजो जग्गा प्रयोगमा ल्याउन संघिय नीतिलाई कार्यन्वयनमा ल्याउदै कृषि समुह, कृषि सहकारी, उद्यमीहरूलाई कृषिमा आकर्षित गर्न स्थान,बाली विशेषका आधारमा कृषि औजारमा अनुदान प्रदान गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

- ❖ “भरिलो भकारी - कृषिमा सहकारी” अभियान सञ्चालन गर्दै कृषि सहकारी संस्थाहरूसँग साभेदारी गरी स्थानीय विउ उत्पादन र संरक्षण कार्यक्रमको शुरुवात गरिनेछ ।
- ❖ यस गाउँपालिकाको माथिल्लो क्षेत्रहरूलाई आलु जोन/पकेट क्षेत्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- ❖ कृषि उत्पादनमा बढावा गर्न तथा कृषिमा हुने सम्भावित जोखिम न्युनिकरणका लागि कृषि विमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ माटो परिक्षणको आधारमा सम्भाव्यता हेरी आवश्यक स्थानमा सुन्तला, कागती, जुनार, किवी, चिया, टिम्मुर, कफीको लागि लागत साभेदारीमा “हाम्रो कृषि -हाम्रो गौरव” भन्ने नाराका साथ कार्यक्रम सञ्चालन गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ आवश्यकतामा आधारित रही कृषि सम्बन्धि दक्ष प्राविधिकको व्यवस्था गर्दै लागिनेछ ।
- ❖ कृषि बालीमा रासायनिक र किटनाशक औषधिको प्रयोगलाई नियन्त्रण गर्दै जैविक किटनाशक प्राविधिको प्रयोग गर्न किसानहरूलाई प्रोत्साहन गर्दै लगिनेछ ।
- ❖ “किसानको हात-गाउँपालिकाको साथ” कृषिको लागि आवश्यक पर्ने साना सिचाई, कृषि पानी संकलन, साना पोखरी, ड्रम, स्प्रिङकल, ढिकि पम्प साथै कृषि पूर्वाधारका लागि मागमा आधारित निर्माण मर्मत सम्भार र जडानका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ बहुमुल्य जडिबुटी घसिङ्ग्रे तथा अर्घेलोको संरक्षण तथा त्यसको निरन्तर उपलब्धताको सुनिश्चितताको लागि, चरिचरनको वैकल्पिक व्यवस्था, तथा वृक्षारोपणलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- ❖ उन्नत जातको विउ, आधुनिक प्राविधि कृषि तथा पशु सेवा सम्बन्धित प्राविधिक जनशक्ति उपलब्ध गराउने तथा बजारीकरणमा सहयोग गर्ने ।
- ❖ कृषि सहकारीहरूका माध्यमबाट व्यवसायिक कृषिको विकास गर्ने । सा-साना उद्योगहरू सञ्चालन गर्ने र अर्गानिक खेतीलाई प्रथमिकतामा राख्नेछ ।

पशु विकास नीति :

- ❖ प्रत्येक वडाहरूमा पशु स्वास्थ्य प्राविधिकको उचित व्यवस्थान गरी सेवा तथा परामर्श उपलब्ध गराईने छ ।
- ❖ घरपालुवा तथा सडकहरूमा छाडा छोडिएका कुकुरहरूको बन्ध्याकरण शिविर संचालन गरिने छ ।
- ❖ पशुपंक्षी विमा कार्यक्रम निरन्तरता गरिनेछ ।
- ❖ “पशुपालनको आहार र स्याहार - आयआर्जनको आधार”का लागि पशुपंक्षी व्यवसाय प्रवर्द्धन कोष स्थापना पशुपालन लागत खर्च कम गर्न उन्नत जातका भुइँ घाँस/डाले घाँस प्रवर्द्धन गर्न चक्रिय पुजि परिचालन कार्यक्रमको प्रभावकारीता बढाइनेछ । वँदेल, बाँदर नियन्त्रण कार्यक्रमलाई अध्ययन गरी अगाडी बढाईने छ । साथै नियन्त्रणका लागि अन्य वैकल्पिक खेतिको समेत अध्ययन गरिनेछ ।
- ❖ पशुजन्य रोग र महामारी नियन्त्रणको लागि आवश्यक औषधि व्यवस्थापन गर्नुका साथै पशु ल्याव सँग सम्बन्धित औजार सामग्रीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ डेरीबाट दुध संकलन गर्ने किसानलाई प्रति लिटर रु. २ का दरले प्रोत्साहन गरिने छ ।
- ❖ व्यवसायिक बाखा, गाई, भैसी फर्म व्यवस्थित गर्नुका साथै भेडा, चोरी, पालनको लागि समेत प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ❖ सार्वजनिक स्थलमा चौपाया छाड्नेलाई नियन्त्रण गरिनेछ ।

पर्यटन र संस्कृती नीति :

- ❖ विश्वका १०० औं पर्यटकिय गन्तव्यहरू मध्ये १६ औं स्थानमा पर्ने सफल यस गाउँपालिकामा आउने पर्यटकको लागि सहज सूचना सम्प्रेषण र गन्तव्य पहिचान सहजिकरण गर्न पर्यटन **GPS Mapping Track** र पर्यटक नक्सालाई यसै वर्ष देखी संचालनमा ल्याईने छ ।

- ❖ साहसिक पर्यटनका कार्यक्रम जस्तै प्याराग्लाइडिङ, रक क्लाइम्बिङ र हिमाली साइकिलिङ, स्किङ कार्यक्रमलाई दिगो रूपमा संचालन हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ पर्यटनको लागि होमस्टे प्रवर्द्धनलाई थप व्यवस्थित गर्न कार्यविधि बनाइनेछ ।
- ❖ पर्यटनको लागि गाउँपालिकाको प्रवेशद्वारमा निर्माण भएको सूचना केन्द्रलाई प्रविधिमैत्री र आधुनिक बनाउदै लगिनेछ ।
- ❖ निर्माण भएको सूचना केन्द्रलाई प्रविधि मैत्री र आधुनिक बनाइनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाभित्र रहेका देउराली ऐतिहासिक गुफा, हवेली, मठ मन्दिर, पोखरी, हुंगे धारा, अमिलोपानी लगाएत अन्य पर्यटकिय धार्मिक तथा साँस्कृतिक स्थलहरूको संरक्षण अध्ययन गरी पर्यटन प्रवर्द्धनमा टेवा पुऱ्याईने छ ।
- ❖ गाउँपालिकामा स्थानीयता भल्कने गरी साँस्कृतिक संग्रहालयको निर्माण थालनी गरिनेछ ।
- ❖ यस क्षेत्रलाई धार्मिक तथा आध्यात्मिक पर्यटन स्थलको रूपमा विकास गर्ने निति लिइनेछ ।
- ❖ ड्र्यागन गुफा, छिम्ती र तोप्केस्योड भरनाको निर्माणलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- ❖ संघिय सरकार, प्रदेश सरकारको सहयोग र गाउँपालिकाको गौरवका योजनाहरूलाई पर्यटन केन्द्रको रूपमा रहेका पाँचपोखरी क्षेत्र, पेमाछल उधान केन्द्र, डुखाँड क्षेत्र ड्यागन भरना, ज्वोथान, आमायाडग्री लखाड, च्योच्यो डाँडा, लेखर्कथामडाँडा जामराड मन्दीर, नौलिङगेश्वरी, ठुलोढुङगा क्षेत्रमा पर्यटकीय पुर्वाधारको विकास गरिने छ ।
- ❖ गाउँपालिकाको पहिचान अर्न्तराष्ट्रिय जगतमा फैलाउन पर्यटन प्रवर्द्धन तथा प्रविधि हस्तारणका लागि आन्तरिक तथा विदेशी शहरहरूसँग भगिनी सम्बन्ध कायम गर्न पहल गरिने छ ।
- ❖ खाल्डेखोलामा रहेको सूचना केन्द्रमा प्रति बाह्य विदेशी पर्यटक रु. ३०० र जिल्ला बाहिरका पर्यटक रु. ५० पर्यटन शुल्क लिने गरी श्रावणबाट लागु गरिनेछ साथै पर्यटकलाई चाहिने सूचना सूचना केन्द्र र गाउँपालिकाको संग्रहालयबाट समेत उपलब्ध गराईने छ ।
- ❖ गाउँपालिकामा रहेका सम्पूर्ण गुम्बा, गुफा, ताल तलैया, चैत्य, स्तुपा, लहरेमाने, मठ मन्दीरहरूको अभिलेखिकरण गरिने छ ।
- ❖ ऐतिहासिक धार्मिक, साँस्कृतिक र परातात्विक महत्वका सम्पदा एवं स्थानीय मेला पर्व जात्राको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गरिनेछ । साथै मठमन्दीर, गुम्बा, पाटीपौवा, सतर, चौतारो, ढुङगेधारा, माने हवेली जस्ता सम्पदाको संरक्षण र विकास गरिनेछ । साथै परम्परागत रूपमा चल्दै आएका गुठी, ट्रष्ट तथा कोषको संरक्षण गरिने छ ।
- ❖ पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि होटेल, रेष्टुरेन्ट, होहस्टे खोल्न प्रोत्साहन गर्ने, पदयात्रा मार्ग, पर्यटक गाईड, पर्यटन सूचना केन्द्रको विकासका लागि सम्बन्धीत संस्था र नीजि क्षेत्रसँग सहकार्य गरिने छ ।
- ❖ केवलकार, प्याराग्लाइडिङ, बन्जिजम्प, जिपलाईन, साइकिलिङ र रक क्लाइमिङ लगाएत पुर्वाधार तथा सेवा सुविधाको विकासका लागि निजी क्षेत्रसँग सहकार्य गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ❖ अन्तरपालिका पर्यटन प्रवर्द्धनलाई थप व्यवस्थित गरिने छ ।

युवा तथा खेलकुद विकास नीति :

- ❖ गाउँपालिका स्तरमा एक कर्बडहल र एक रंगशाला र निर्माणको लागि संघ र प्रदेश सरकारसँग माग गरिने छ ।
- ❖ गाउँपालिकास्तरमा खुल्ला शाररिक व्यायामशाला निर्माणको लागि पहल गरिने छ । साथै निजी क्षेत्रलाई समेत निर्माण कार्यमा प्रोत्साहन गरिने छ ।
- ❖ एक वडा एक खेलकुद मैदान निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका स्तरमा विभिन्न खेलकुद प्रतियोगिता संचालन गरिनेछ ।
- ❖ राष्ट्रपती रनिङ शिल्ड प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ राष्ट्रिय, अर्न्तराष्ट्रिय, प्रदेश स्तरीय खेलकुद प्रतियोगितामा गाउँपालिकाको प्रतिनिधित्व गरी आधिकारीक रूपमा जाने खेलाडीलाई प्रोत्साहन गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

- ❖ विद्यालय स्तर तथा स्थानीय क्लबहरुमा खेलकुद प्रतियोगिता र तालिम संचालन हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय पदक विजेता खेलाडीहरुलाई सम्मान गर्ने संस्कारको विकास गरिनेछ ।
- ❖ जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारीबीच मैत्रिपूर्ण फुटबल, भलिबल (महिला, पुरुष) खेलकुद संचालन गरीने छ
- ❖ वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका व्यक्तिहरुको मनोवैज्ञानिक सामाजिक समस्यालाई न्युनिकरण गर्न परामर्श कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकास्तरमा नमूना युवा संसद कार्यक्रम सञ्चालन ल्याइनेछ त्यस पछि विद्यालयस्तरमा समेत संचालन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकास्तरमा क्लबहरु गठन गरिने छ ।

वन, वातावरण नीति :

- ❖ गाउँपालिकालाई प्लाष्टिक निषेधित क्षेत्रको रुपमा अगाडी बढाउन विभिन्न धार्मिक क्षेत्र, पिकनिक स्पट सरकारी कार्यालय, विद्यालयहरु तथा अन्य क्षेत्रलाई कमशः प्लाष्टिक निषेधित क्षेत्र बनाइनेछ
- ❖ सल्लो जातीको वनलाई विस्तारै प्रतिस्थापन गर्न वन कार्यालय, वन उपभोक्ता समुहहरुसँग सहकार्य गरिनेछ । साथै भाडी सफाई कार्यक्रम समेत गरिनेछ ।
- ❖ जडीबटी खेतीलाई प्रोत्साहित गरिने छ ।
- ❖ वन तथा सार्वजनिक जग्गाको अतिक्रमण रोक्न स्थलगत अवलोकन चेकजाँच तथा सिमाडकन कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- ❖ गाउँपालिका केन्द्र र वडा कार्यालय केन्द्रलाई वातावरण मैत्री बनाउन जनप्रतिनिधि र कर्मचारीले एक एक वटा विरुवा अनिवार्य रोप्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ❖ सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिलाई गाउँपालिकामा अभिलेखिकरण गरिने छ ।
- ❖ प्लाष्टिक निषेध कार्यक्रम प्रभावकारी बनाउन अल्लो लगाएत अन्य वैकल्पिक सामानबाट भोला अन्य सामाग्रीको प्रबद्धन कार्यक्रम ल्याईने छ ।
- ❖ गुन्सामा सञ्चालित सरसफाई तथा फोहोर मैला व्यवस्थापन कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गर्दै सबै वडामा यस्ता कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ भुकम्प मैत्री घरहरुको निर्माण कार्यलाई अनिवार्य गर्दै लगिनेछ ।
- ❖ “पाँचपोखरीको जलाधार - जीवन जिउने आधार” नाराका साथ जलाधार क्षेत्रको संरक्षण, मर्मत सम्भार र सरसफाई अभियान संचालन गरिनेछ ।
- ❖ जल उत्पन्न प्रकोपबाट हुने क्षति कम गर्न पूर्व सूचना प्रणालीलाई जोड दिईने छ ।
- ❖ विना अनुमती सार्वजनिक स्थलहरुका सडक छेउछाउमा जथाभावी ढुङगा, गिट्टी बालुवा निकाली जोखिम निम्त्याउने जोकोही व्यक्ति, कम्पनीहरुलाई कारवाहीको दायरामा ल्याइनेछ ।
- ❖ वडा कार्यालयमा रहेका सम्पूर्ण सामुदायिक भवनहरु विपद्मा नागरिक वासको रुपमा प्रयोग हुने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ❖ वन डहेलो लगाउने जोकोहीलाई वन ऐन अन्तर्गत भएको कारवाहीको प्रकृया अनुसार कारवाही गरिने छ ।
- ❖ सामुदायिक वन नविकरण अभियान सञ्चालन गरिने छ ।
- ❖ सामुदायिक वन नविकरण अभियान संचालन गरिने छ ।

विपद् व्यवस्थापन नीति :

- ❖ बाढी तथा पहिरोको उच्च जोखिममा रहेका समुदायहरुको भौगर्भिक अध्ययनका लागि प्रदेश, संघीय सरकार र अन्य संघसंस्थाहरुसँग समन्वय गरिनेछ ।

- ❖ भौगर्भिक अध्ययन प्रतिवेदन र स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजनामा समावेश भएका बर्ग २ मा परेका जोखिमयुक्त बस्तीहरूको संरक्षणका लागि अल्पिकरण योजना सञ्चालन गरिनेछ । अस्पीकरण योजना सञ्चालन गर्दा वातावरणमैत्री र परम्परागत रैथाने ज्ञानलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ❖ स्थानीय तहमा विपद् जोखिमको अवस्थाको लेखाजोखा, नक्शांकन विश्लेषण गरी विकास निर्माण कार्यमा जोखिम न्यूनीकरणका काम, तटबन्ध, पहिरो नियन्त्रण, जोखिमयुक्त बस्ती स्थानान्तरण गर्ने र भवन संहिताको पालना गर्ने गराइने छ ।
- ❖ पूर्वतयारी सम्बन्धी काम, पूर्व सूचना प्रणालीको , स्थापना, नमूना अभ्यास सञ्चालन प्रतिकार्य समिति पुर्नगठन तथा क्षमता विकास, तालिम प्रशिक्षण र उद्धार तथा राहत सामग्रीको भण्डारणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ अति संवेदनशील (बर्ग ३) क्षेत्रमा परेको समुदायलाई विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूको, सहयोग लिएर बस्ती स्थानान्तरणको प्रकृया अघि बढाइने छ । बस्ती व्यवस्थापनका लागि स्थावीड सरकारले व्यहोर्नु पर्ने लागत रकम विनियोजन गरिनेछ ।
- ❖ मनसुनजन्य विपद् पुर्वतयारीका लागि जल तथा मौसम विज्ञान विभागसँगको समन्वयमा स्वचालित, जल मापन र खोलामा पानिको सतह मापन, गरिनेछ । यसकासाथै स्थानीय -भूपरिवेष्ट अनुसारको विपद् पूर्व सूचना प्रणाली जडानका लागि सम्बन्धित मन्त्रालय र निकायहरूसँग समन्वय गरिनेछ ।
- ❖ विपद् पोर्टल र भिजु रिक्सलाई पुर्णता दिई विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको कार्यलाई चुस्त दुरुस्त राख्न सूचना संकलन र अद्यावधिकलाई प्राथमिकताको साथ अघि बढाइने छ । र यसको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- ❖ संकटासन्त अवस्थामा रहेका बस्ती तथा समुदाय तहमा खोज तथा उद्धार को सामग्री व्यवस्थापन, खुला तथा सुरक्षित स्थानको पहिचान र पहुँचको सुनिश्चितता सहित अत्यावश्यक बस्तुहरूको भण्डारण गरिनेछ
- ❖ भौगर्भिक अध्ययन-प्रतिवेदनले सुझाएका जोखिमयुक्त क्षेत्रमा स्थायी संरचना, बाटो निर्माण, पाची खेती लगायत अन्य विकास निर्माणको कार्य सञ्चालन गर्नको लागि निरुत्साहित गरिने छ ।
- ❖ जोखिम न्यूनीकरणको लागि पुर्वाधार विकास निर्माण कार्यमा ध्यान पुराइनेछ । जस्तै, कच्ची सडक भएको स्थानमा अम्रिसो, बाँस, सिट्टो र भूलेत्रो रोपण गर्ने, आगलागिको जोखिममा रहेका समुदायमा पानी सञ्चय गर्न पोखरी निर्माण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाइने छ ।
- ❖ स्थानीय तहको जलवायु उत्थानशील योजना कार्यन्वयनमा ल्याइने छ ।
- ❖ भुगर्भ अध्ययन प्रतिवेदन र स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजनामा समावेश भएका (क्याटागोरी २ मा परेका) जोखिमयुक्त बस्तीहरूको पहिचान गरि अल्पिकरण योजना सञ्चालन गरिनेछ
- ❖ जोखिमयुक्त क्षेत्रमा निर्देशित क्रियाकलाप मात्र गर्न दिइनेछ ।
- ❖ पूर्वतयारी सम्बन्धी काम, पूर्व सूचना प्रणालीको स्थापना, नमूना अभ्यास सञ्चालन, प्रतिकार्य समिति पुर्नगठन तथा क्षमता विकास, तालिम प्रशिक्षण र उद्धार तथा राहत सामग्रीको भण्डारणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ विपद् सम्बन्धि कार्यका लागि प्रत्येक वडामा विपद् व्यवस्थापन केन्द्रको स्थापना गरी राहत र उद्धार सामग्रीको खरिद गरी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ❖ विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि रणनीतिक/जलवायु अनुकूलन कार्ययोजनालाई कार्यन्वयनमा ल्याइने छ
- ❖ अति संवेदनशील (क्याटागोरी ३) क्षेत्रमा परेको समुदायलाई विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूको सहयोग लिएर बस्ती स्थानान्तरणको प्रकृया अघि बढाइने छ ।
- ❖ इन्द्रवती नदी क्षेत्र र याङ्ग्री लार्के खोलामा भएको भौतिक संरचना तथा बस्तीहरू जोगाउन विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

आधुनिक उर्जा : उज्यालो पालिका नीति :

- ❖ प्रत्येक नागरिकहरूको घर-घरमा विद्युत सुविधा उपलब्ध गराउने तथा काठको पोल पूर्णरूपमा विस्थापित गरिनेछ ।
- ❖ पर्यटकीय क्षेत्र तथा सार्वजनिक भवन र मुख्य सडक चोकहरूमा सौर्य बत्ती आगामी ३ वर्ष भित्र उज्यालो पालिकाको रूपमा विस्तार गरिनेछ ।
- ❖ ३ PPP मोडल अनुसार १ मेघावाट जलविद्युत आयोजनाहरू निर्माण गर्न सहज वातावरण निजी क्षेत्रलाई उपलब्ध गाराउनेछु ।

- ❖ वायोग्यास, सौर्यउर्जा, वायुउर्जा, लघु जलविद्युत लगायत बैकल्पिक उर्जाका प्रयोगबाट सबै परिवारमा आधुनिक उर्जा पुऱ्याउने ।
- ❖ धुवाँ रहित र विद्युतिय चुल्होको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

लक्षित वर्ग र सामाजिक समावेशिकरण नीति :

- ❖ सामाजिक कुरीति, कुप्रथा, लैंगिक हिंसा, मानव वेचविखन विरुद्ध चेतना मुलक अभियान संचालन गरिनेछ ।
- ❖ हिंसामा परेका महिला, बालबालिकाहरुको संरक्षण गर्न साभेदारी संस्थासँग समन्वय गरी संरक्षण गरिने छ ।
- ❖ घुम्ती शिविर/घर दैलो अभियान मार्फत जेष्ठ नागरिक र अपांग परिचयपत्र वितरणलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- ❖ बालश्रम तथा बालविवाह मुक्त गाउँपालिका घोषणा गर्न विशेष अभियान सञ्चालन गरिने छ ।
- ❖ “जेष्ठ नागरिकको अनुभव- युवा पुस्ताका लागि वैभव” अभियानका साथ जेष्ठ नागरिकको अनुभव आदान प्रदान सम्मान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ आदिवासी जनजातीको परम्परागत सीप कलाको संरक्षण र संवर्द्धन गर्दै लगिनेछ ।
- ❖ अशाय , अशक्त नागरिकहरुलाई त्वहिल चियर बैशाखी वितरण कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- ❖ क वर्गको अपांगता भएकालाई सिफारिस निशुल्क गराइने छ भने अन्य अपांगता भएका व्यक्तिलाई अपाङ्गता सम्बन्धी सिफारिस र व्यवसाय गर्न चाहेमा कर शुल्क समेत छुट हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ आफ्ना बालबालिकाहरुलाई विद्यालयमा नियमित रुपमा नपठाउने अभिभावकहरुलाई गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधाबाट वञ्चित गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ बैकिङ प्रणाली मार्फत वितरण गरिने सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई वडातहमा पुऱ्याईने कार्यलाई निरन्तरता दिदै थप व्यस्थित बनाइनेछ ।
- ❖ व्यक्तीगत घटना दर्ता प्रणाली अनलाईन प्रविधिबाट हुँदै आएका अझ प्रभावकारी बनाइने छ ।

शिक्षा सम्बन्धि नीति :

- ❖ “गुणस्तरीय शिक्षाको आधार: प्राविधिक शिक्षाको विस्तार र सामुदायिक विद्यालयमा सुधार”को लागि शिक्षा क्षेत्रमा लगानी गरिनेछ ।
- ❖ विद्यालय शिक्षकहरुलाई आधुनिक सूचना प्रविधि सम्बन्धी क्षामता अभिवृद्धी गराइने छ ।
- ❖ विद्यालयमा सूचना तथा संचार प्रणालीको प्रयोग गरिने छ ।
- ❖ एक विद्यालय एक नर्स कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ एकिकरण भई खाली भएका विद्यालयहरुको संरक्षणको लागि कार्ययोजना तयार गरी लागू गरिने छ ।
- ❖ ग्रामिण छात्रवृती कार्यक्रम मार्फत **टुहुरा विद्यार्थीसँग अध्यक्ष कार्यक्रम** संचालन विद्यालय शिक्षामा पहँच पुऱ्याईने छ ।
- ❖ विद्यालयमा जंगफुट निषेश गरिने छ ।
- ❖ शिक्षाको गुणस्तर वृद्धी गर्न प्रधानाध्यापकहरु सँग कार्य सम्पादन सम्भौता गरी सोही आधारमा विद्यालयको कार्य सम्पादन मापन गरी विद्यालयमा जाने अनुदानलाई निर्धारण गरिनेछ ।
- ❖ भुगोल, जनसंख्याको आधारमा तथा न्युन विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालयहरुलाई गाभ्ने नितिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ वृक्षारोपण गर्ने र बगैँचाको व्यवस्था गर्ने विद्यालयलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ❖ विद्यालयमा पोशाक नलगाई जाने, विद्यालय पाठ योजना नवनाउने तथा मादक पदार्थ सेवन गरी विद्यालय जाने शिक्षकलाई कारवाही हुने व्यवस्था गरिनेछ ।

- ❖ वि.व्य.स. , अविभावक, शिक्षक, कर्मचारी र विद्यार्थीबीच नियमित अन्तरकृया र छलफल कार्यक्रम संचालनलाई निरन्तरता दिनेछ ।
- ❖ विद्यालयहरुमा नियमित स्वास्थ्य परिक्षण हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ स्थानीय पाठ्यपुस्तक लागु गर्दै विशिष्ट व्यक्तिको योगदानलाई कदर गर्दै पुस्तकमा राखिने छ ।
- ❖ परीक्षा नतिजा र कार्यसम्पादनमा उत्कृष्ट सामुदायिक विद्यालयलाई प्रोत्साहन स्वरुप पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ विद्यालयहरुमा निशुल्क गुणस्तरीय स्यानिटरी प्याड वितरण हुने निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ सिर्जनात्मक नव प्रवर्तन गर्न विद्यार्थी र उच्च शिक्षा अध्ययन गर्ने तर आर्थिक अवस्था कमजोर भएका विद्यार्थीहरुलाई प्रोत्साहन स्वरुप छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ प्रत्येक विद्यालयहरुमा बालक्लव गठन गरी बालबालिका लक्षित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ पाँचपोखरी सिकाइ मेलालाई शैक्षिक पर्यटन अभिवृद्धि गर्ने माध्यमको रुपमा विकास गरिनेछ ।
- ❖ सामुदायिक शिक्षालाई गुणस्तरीय प्रतिस्पर्धा र सहज पहुँचभित्र पुर्चाउन पर्याप्तता कक्षा कोठा, पुस्तकालय र प्रयोगशाला, विद्यार्थी अनुपातमा शिक्षकको व्यवस्था, आवश्यक जनशक्ति, तालिम, खेलकुद मैदान, विद्यालय यातायात सुविधा सुनिश्चत गरिनेछ ।
- ❖ कक्षा १ देखि कक्षा ८ सम्म स्थानीय पाठ्यपुस्तक मेरो पाँचपोखरी पढाई सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ थाङ्गपाल भ्याली मा.वि लाई बृहत विद्यालयको रुपमा थप विस्तार गरी अन्तराष्ट्रिय तहमै प्रतिस्पर्धा गर्न सक्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धि नीति :

- ❖ गाउँपालिकाभित्रका सबै बर्थिङ सेन्टरहरुको स्तरोन्नती गर्नुका साथै चालु आ.व. को असोज महिनामा बर्थिङ सेन्टर सबै वडामा भएको घोषणा गरिने छ ।
- ❖ पाँचपोखरी प्राथमिक अस्पतालको अस्पताल संचालन कार्यविधि निर्माण गरी अस्पतालको व्यवस्थापन कार्यलाई चुस्त दुरुस्त बनाईने छ ।
- ❖ भौगोलिक कठिनाइ, जनसंख्या तथा विरामीको चापलाइ मध्येनजर गरी सामुदायिक स्वास्थ्य एकाई तथा गाउँघर क्लिनिक संचालन गरिनेछ ।
- ❖ महिला स्वास्थ्य स्वयंमसेविका क्षमता अभिवृद्धि गर्नको लागि पुर्नताजकी तालिम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ महिला स्वास्थ्य स्वयंमसेविकाहरुलाई मासिक रु. १५ सय प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ महामारीजन्य रोग संक्रमणको अवस्थामा अग्रपतिमा खटिउने स्वास्थ्यकर्मी तथा कर्मचारीहरुको लागि जोखिम भत्ता तथा विमाको व्यवस्था गरी रोग नियन्त्रणलाई प्रभावकारी बनाईने छ ।
- ❖ संस्थागत सुत्केरी गराउने आमाहरुलाई स्वास्थ्य संस्थासँग एकतर्फी एम्बुलेन्सको निशुल्क सेवा उपलब्ध गराईने छ ।
- ❖ ७० वर्ष माथिका जेष्ठ नागरीक, क श्रेणीका अपाङ्ग, विधुवा महिला र विपन्न दिर्घरोगी विमारीहरुलाई सम्बन्धीत स्वास्थ्य संस्थाको सिफारिसमा एकतर्फी एम्बुलेन्स सेवा दिईने छ ।
- ❖ सुत्केरी आमासँग पोषिलो खाना उपाध्यक्ष तथा वडा महिला जनप्रतिनिधि भेटघात कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- ❖ पालिकाभित्र रहेका मुटु रोगी, मृगौला रोगी, क्यान्सर रोगी, मस्तष्किघात, हृदयघात जस्ता कडा रोग लागेमा उपचारका लागि रोगको प्रकृती हेरी कार्यपालिकाको निर्णय अनुसार आर्थिक सहयोग दिईने छ ।
- ❖ प्रकोप व्यवस्थापन कोषलाई निरन्तरता दिई बजेट विनियोजित समेत व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ मानेखर्कमा सञ्चालित धुलिखेल अस्पताललाई समन्वय र सहकार्य गरी थप व्यवस्थित गरिने पहल गरिनेछ ।
- ❖ स्वास्थ्य सेवा शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ आयुर्वेद योग र प्राकृतिक चिकित्सालाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- ❖ मदिरा सेवन, धुम्रपान, लागु औषधीको सेवनलाई निरुसाहन गर्न जागरणमुलक र कानुनी प्रबन्ध गर्ने ।

- ❖ विश्वव्यापी रूपमा फैलिरहेको कोरोना लगाएत अन्य महामारीजन्य रोगको जोखिमलाई न्यूनिकरणको लागि तिपेनीमा रहेको पाँचपोखरी प्राथमिक अस्पतालमा सेवा विस्तार गरिनेछ । साथै ८ वटै वडामा रहेको स्वास्थ्य चौकीमा पूर्व तयारीको लागि आवश्यक सामग्री व्यवस्था गरिनेछ ।

सुशासन र संचार तथा संस्थागत सुदृढीकरण नीति :

- ❖ आर्थिक सुशासन कार्यविधिलाई प्रभावकारी बनाईने छ ।
- ❖ प्रशासन संयन्त्रलाई पारदर्शी, जवाफदेही र जनमुखी बनाईने छ ।
- ❖ लेखा प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउन चौमासिक रूपमा आन्तरिक लेखापरिक्षण गराई सो सुभाबको कार्यन्वयन गरिने छ ।
- ❖ कर्मचारीको कार्यसम्पादनको आधारमा कर्मचारीहरु पुरस्कृत गरिनुका साथै जिम्मेवारी बहन नगर्ने कर्मचारीलाई दण्ड गरिने छ ।
- ❖ सेवाग्राहीलाई अतिथी देवो भःवको रूपमा लिई सेवालाई चुस्त, दुरुस्त र छिटो छरितो गरिने छ ।
- ❖ गाउँपालिकाबाट हुने सबै खाले नगद भुक्तानीलाई निरुत्साहित गर्दै बैकिङ खाता मार्फत गरिने छ ।
- ❖ वडामा संचालन रहेको अनलाइन प्रणालीमा आधारित व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणालीलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका भित्र रहेका सबै घरहरुलाई नम्बरिङ गरी समन्धीत घरको पारिवारीक संक्षिप्त विवरण संकलन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाले आफ्नै रेडियो तथा अनलाईन कार्यक्रम संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाउनेछ ।
- ❖ पत्रकारमैत्री गाउँपालिका बनाउन विद्यालयमा विद्यार्थीहरुलाई पत्रकारिता तालिमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ❖ विभिन्न कला संस्कृती मार्फत यहाँको प्रचार प्रशार गरिने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ❖ गाउँपालिकाका गतिविधी, सुचना र क्रियाकलापलाई वेभसाइट र मोवाइल एप्स मार्फत निरन्तर सार्वजनिक हुने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका कार्यालय, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी र विद्यालयहरुमा नागरिक वडापत्र, गुनासो पेटीका र हटलाइन उजुरी प्रणालीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ प्रत्येक महिना नियमित रूपमा कर्मचारी बैठक हुने व्यवस्था मिलाइनेछ, साथै जनप्रतिनिधि र कर्मचारी बीच त्रैमासिक रूपमा अन्तरकृया हुने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमलाई निरन्तर रूपमा संचालन गरिनेछ ।
- ❖ प्रत्येक चौमासिकमा गाउँपालिकाबाट भए गरेका कार्यको समीक्षा गरी गाउँपालिकाको आम्दानी खर्चलाई वेवसाइट मार्फत सार्वजनिककरण हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ योजना तथा कार्यक्रमहरुको नियमित तथा नतिजामा आधारित अनुगमन गरी अनुगमन प्रतिवेदनलाई नियमित रूपमा सार्वजनिक हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधीको क्षमता विकासलाई तालीम प्रशिक्षण र अनुभव आदान प्रदानका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँ सभाबाट विनियोजित योजना कार्यक्रमहरुको लागि बैशाख मसान्तसम्म उपभोक्ता समिति गठन भई योजना कार्यक्रम कार्यान्वयनमा नगएमा त्यस्ता योजना कार्यक्रमको बजेट स्वतः रोक्का र फ्रिज हुने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ कर्मचारीहरुको आन्तरिक मूल्यांकन प्रणालीको विकास गरी काम र सेवाको आधारमा पुरस्कृत र दण्ड सजाय हुने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ राजश्व संकलन तथा योजना भुक्तानीलाई सफ्टवेयर प्रणालीमा आवद्ध गरी राजश्व संकलनलाई पारदर्शी र व्यवस्थित गरिनेछ ।
- ❖ राजश्व सुधार कार्ययोजना निर्माण गरी आन्तरिक आय वृद्धिका लागि करको दायरा बढाउने व्यवस्था गरिनेछ ।

- ❖ सार्वजनिक, सरकारी, निजी तथा सामुदायिक सम्पत्तीको लगत संकलन गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाभित्र रहेका सबै सरकारी कार्यालयहरूलाई प्रविधिमैत्री बनाउन इन्टरनेट सेवालाई थप व्यवस्थित गरिने छ ।
- ❖ सरकारी कार्यालयबाट प्रवाह हुने सबैखाले सेवाको निगरानीको लागि गाउँपालिकामा सप्टवर जडान गरिने छ ।
- ❖ नागरिक सहजताको लागि जिल्ला मालपोत कार्यालयसँगको सहकार्यमा संचालन रहेको भुसेवा केन्द्र व्यवस्थित बनाईने छ ।
- ❖ गैरसरकारी संस्थाहरूले गाउँपालिकामा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा अनुमति लिनुपर्ने व्यवस्थाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ उपभोक्ता हक हितको संरक्षण गर्नको लागि उपभोक्ता सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । वडामै गएर बैंक खाता योजनाको सम्झौता गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ❖ रु. ४० लाख भन्दा माथीका सम्पूर्ण योजनाहरू ठेक्का प्रक्रियाबाट संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ❖ बजार अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाउनको लागि बजार अनुगमन निर्देशिका जारी गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- ❖ योजना तथा कार्यक्रम अनुगमन पश्चात सो को संक्षिप्त प्रतिवेदन, भिडियो सम्बन्धीत कर्मचारीबाट पेश भए पछि भुक्तानी दिने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ❖ यस पालिकामा कार्यरत पालिका बाहिर स्थायी ठेगाना भएका कर्मचारीहरू र मासिक कोडाभाडा पालिका अध्यक्ष र उपाध्यक्ष तथा अन्य पदाधिकारीलाई तोकिए बमोजिमको आवास तथा अन्य सुविधा उपलब्ध गराईने छ ।
- ❖ कार्यालयको कामकाजले कार्यालय भन्दा बाहिर जानको लागि कार्यालयको सवारी साधन प्रयोग गर्दा वा कर्मचारी वा जन प्रतिनिधिले आफ्नो निजी सवारी साधन प्रयोग गर्दा लाग्ने ईन्धन र भवितव्यमा परी दुर्घटना भएमा मर्मत खर्च समेत भुक्तानी गरिनेछ ।
- ❖ पालिका भित्रका कुनै पनि शाखाबाट वा मातहतका कुनै कार्यालयबाट सञ्चालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरूको प्रभावकारीता , विश्वसनीयता र यथार्थताको लागि सोही शाखाको वा कार्यालयको भुक्तानी माग गर्ने तथा कागजात तयार गर्ने पक्ष जिम्मेवार हुनेछ साथै भुक्तानीको विवरण पालिकाले तोकेको ढाँचामा तयार गरी सम्बन्धित शाखा वा निकायले आफ्नो फेसबुक पेजमा अपलोड गरी त्यसलाई पालिकाको पेजमा ट्याग गर्ने र त्यो ट्याग गरेको प्रति प्रिन्ट गरी खर्चको भुक्तानी माग गर्ने पक्षले प्रमाणित गरे पछि मात्र भुक्तानीको प्रक्रिया अधि वढाईने छ ।
- ❖ आर्थिक गतिविधिलाई पारदर्शिता र काम तथा सेवाको प्रभावकारीता एवं गुणस्तरीयता अभिवृद्धिको लागि सार्वजनिक लेखा समितिलाई थप क्रियाशिल बनाई यस्ता सबै गतिविधिको स्वतन्त्र ढंगले अध्ययन , मूल्यांकन र निगरानी गर्न स्वतन्त्र संयन्त्र निर्माण गरी यी दुवै संरचनाको संचालनको लागि छुट्टै कानून बनाईने छ ।
- ❖ पुष्ट्याई हुने पर्याप्त आधार भएका खर्चको भुक्तानी बाहेक सबै प्रकारका भुक्तानीलाई सिधै सरोकार पक्षकै नाममा बैंक खातामा पठाईने व्यवस्था मिलाईनेछ । बैंक खातामा भुक्तानी गर्न नसकिने अवस्थाम भएमा भुक्तानी लिने पक्षले उचित कारण खोली पुष्ट्याई गर्नु पर्ने छ ।
- ❖ योजना तथा कार्यक्रमहरूको अनुगमन कार्यलाई अभि प्रभावकारी बनाउन अनुगमन कर्ताहरूको योजना तथा कार्यक्रम स्थलमा गएको प्रस्ट फोटो सहितको प्रतिवेदनलाई अनिवार्य गरिनेछ र यस्तो कार्यको लागि तोकिए बमोजिमको भत्ता वा सुविधा उपलब्ध गराईनेछ ।

- ❖ कुनै पनि खर्चको भुक्तानी सिधै व्यक्तिगत रूपमा गरिने छैन । प्रत्येक भुक्तानी प्रक्रिया कुनै न कुनै शाखा मार्फत हुने छ र सबै खर्चको पारदर्शिता , मितव्ययिता , विश्वसनीयता र प्रभावकारीताको सुनिश्चितताको लागि उपयुक्त विधिहरूको अवलम्बन गरिने छ ।

राजश्व संकलन र परिचालन नीति :

- ❖ गाउँपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजनालाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- ❖ मुख्य राजश्वका स्रोतहरू: सम्पत्ति कर, घरनक्सा पास तथा अभिलेख दस्तुर, व्यवसाय कर, बहाल विटौरी शुल्क, सम्पत्ति मूल्यांकन शुल्क, निवेदन दस्तुरको निर्धारण गरि सफ्टवेयर प्रणालीलाई थप व्यवस्थीत बनाइनेछ ।
- ❖ आम जनतालाई कर तथा राजश्वको महत्वका वारेमा जनचेतना विस्तार गरी एकीकृत कर प्रणालीमा ल्याउन जोड दिइनेछ ।
- ❖ मापदण्ड बनाई सोही मापदण्डको आधारमा धेरै राजश्व उठाउने वडालाई प्रोत्साहन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ❖ गाउँसभाबाट स्वीकृत गरेका राजश्वका दररेटहरू र आयोजनाहरूको विवरण पुस्तक प्रकाशन, रेडियो, पत्रपत्रिका मार्फत सार्वजनिक गरिने नीति लिइनेछ ।

न्याय सम्पादन नीति :

- ❖ न्यायिक इजलासलाई थप व्यवस्थीत बनाइने छ ।
- ❖ वडा स्तरमा छिटो छरितो रूपमा विवाद मेलमिलाप मार्फत सहजिकरण गर्न मेलमिलापकर्ताको क्षमता अभिवृद्धी कार्यक्रम संचालन गरी कामको आधारमा प्रोत्साहन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ कानुनी सचेतना तथा कानुनी साक्षरता अनुशिक्षण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ न्यायिक समितिलाइ व्यवस्थित रूपमा संचालन गरी न्यायिक सम्पादन कार्यलाई सहज र छिटो छरितो बनाइनेछ ।

भूमि व्यवस्थापन नीति :

- ❖ भूउपयोग ऐन, २०७६ अनुसार गाउँपालिकाको भूउपयोग योजना सहभागीमुलक तवरले तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।
- ❖ एकीकृत वस्ती र निजीघरहरू निर्माण स्वीकृती दिदाँ तोकिएको मापदण्ड र भूउपयोग ऐन बमोजिम बर्गिकृत आवासीय क्षेत्रमा मात्र दिने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्वासी र अव्यवस्थित बसोवासीहरूलाई भूमि समस्या समाधान आयोग मार्फत जग्गा व्यवस्थापन गराउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ❖ सबै कृषकहरूलाई सहकारीमा आवद्ध गराई अनुदान तथा पुँजि परिचालन सहयोग वितरणको सहकारी मार्फत संचालन गर्न प्रोत्साहित गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ भू-उपयोग ऐनका आधारमा पालिकाको भू-उपयोग योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने । मालपोत तथा जग्गा प्रशासनका काम पालिकाबाटै सञ्चालन गर्ने पहल गर्नेछ ।
- ❖ भू-उपयोग नीतिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा जोड दिने, कृषि योग्य जमिनको जथाभावी प्रयोगलाई नियन्त्रण गर्ने र व्यवसायिक खेती गर्न चाहानेहरूलाई भूमिव्याङ्क मार्फत आवश्यक जमिन उपलब्ध गराउने तथा लिज,करार र सहकारी मार्फत खेती गराउन आवश्यक कानून निर्माण गरी कार्य अगाडि बढाईनेछ ।
- ❖ सडक तथा अन्य संरचना निर्माण गर्दा बढ्दै गएको भुक्ष्य नियन्त्रणको लागि बाँस निगालो अमृसो अन्य प्रजातीका विरुवाको बृक्षारोपण गरिने छ ।

सहकारी व्यवस्थापन नीति :

- ❖ सहकारी संस्थाहरूको क्षमता विकास तथा सक्रिय रूपमा सञ्चालनमा रहेका सहकारीहरूलाई सहकारी व्यवस्थापन सम्बन्धि सूचना प्रणाली (CoPoMIS) प्रयोगमा ल्याइनेछ ।
- ❖ सहकारी संस्थाहरूलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाई सफ्टवेयरमा आधारित लेखा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ❖ गाउँपालिकामा सञ्चालन भएका सहकारीहरूको अनुगमन, उत्कृष्ट काम गर्ने सहकारी छनोट तथा पुरस्कृत गरिनेछ ।
- ❖ सहकारीबाट ऋण लिई समयमा असुली नगर्ने ऋणहरूलाई सहकारीको लिखित अनुरोध आएमा गाउँपालिकाबाट दिने सेवा प्रवाह स्थगन गर्ने, सार्वजनिक निर्माण लगायतका कार्यमा बन्देज गर्ने जस्ता कार्यहरू गरि ऋण असुलीलाई सहज बनाउन सहकारी विभाग प्रमुखको संयोजकत्वमा तीन सदस्यीय समिति गठन गरि आवश्यक कार्य गरिनेछ ।
- ❖ कम्तीमा ६ आना र सो भन्दा बढी आफ्नै जग्गामा सहकारी भवन निर्माण गर्ने एउटा सरकारीलाई रु. ५ लाख सम्म अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।
- ❖ निष्कृत रहेको सहकारीहरूलाई खारेजी प्रकृत्य अगाडी बढाइने छ ।

रोजगार सेवा नीति

- ❖ आ.व. २०७९/०८० को वजेट विनियोजन गर्दा रोजगार सेवा केन्द्रमा सूचिकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूका लागि प्रत्यक्ष रोजगारीका अवसर सृजना हुने गरी रोजगारमुलक योजना सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ❖ गाउँपालिका भित्र सञ्चालन हुने सार्वजनिक निर्माणमा आवश्यक पर्ने अदक्ष कामदार परिचालन गर्दा निर्माण व्यवसायी, उपभोक्ता समिति तथा अन्य कार्यक्रमले अनिवार्य रूपमा रोजगार सेवाकेन्द्र सँग समन्वय गरि सूचिकृत कामदार प्रयोग गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ❖ गाउँपालिका अन्तरगत वडा कार्यालयले योजना छनोट गर्दा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको अलावा वडा स्तरमा कम्तीमा एक वटा योजना कामका लागि पारिश्रमीकमा आधारित सामुदायिक आयोजना सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्याविधि, २०७७ अनुसार कार्यान्वयन गर्ने गरि योजना छनोट गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ रोजगार सेवा केन्द्रमा सूचिकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने एक वडा एक पकेट क्षेत्र लगाएत अन्य सिपमुलक तालिममा सहभागि गराई दिगो रोजगारी सिर्जनाका हुने व्यवस्था मिलाइने छ ।

गैर सरकारी संस्था नीति :

- ❖ गाउँपालिकामा एक गैर सरकारी संस्था समन्वय कक्ष स्थापना गरी समन्वय गर्ने व्यक्ति तोकिने छ ।
- ❖ गैर सरकारी संस्थाहरूको कार्यक्रम निर्माण गर्दा गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमले तोकेका प्राथमिकताका क्षेत्रमा रहने गरी गाउँपालिकाको प्रत्यक्ष निगरानीमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिने छ ।
- ❖ गाउँपालिकाको अनुमती लिएर लिखित साभेदारी पत्रको आधारमा दोहोरोपन नआउने गरी योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्ने व्यवस्था गरिने छ ।
- ❖ सबै संघ-संस्थाहरूलाई गाउँपालिकामा सूचिकृत गराउने नीति लिइनेछ ।

हाम्रो संकल्प :

१. हाम्रा जनप्रतिनिधीहरू शासक होइनन, जनताको सेवक हुनेछन ।
२. हाम्रो गाउँपालिकालाई पारदर्शी, जवाफदेही सहितको सुशासन युक्त नमुना बनाइने छ ।
३. हाम्रो जनप्रतिनिधीहरूले भ्रष्टचारी, व्यक्तीवादी, अनियमितता र सार्वजनिक सम्पतीको दोहन गर्नेहरूलाई कानुनी कारवाहीको दायरामा पुऱ्याउन अग्रणी भूमिका खेल्ने छन ।
४. हाम्रो गाउँपालिकामा पाहुना हाम्रा साथीको विकासलाई अतिथी देव भवको रूपमा विकास गरिने छ

५. हाम्रो गाउँपालिकामा सेवा नै धर्म हो भन्ने मान्यताको विकास गरिनेछ ।

हार्दिक धन्यवाद सहित

टासी लामा

सम्माननीय अध्यक्ष

पाँचपोखरी थाङपाल गाउँपालिका

पाँचपोखरी थाङपाल गाउँपालिकाको मिति २०७८ अषाढ २६ गते भएको ११औँ गाउँसभामा गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष
सुनिता अधिकारीज्यूले प्रस्तुत गर्नु भएको बजेट तथा कार्यक्रम

सभाका सम्माननीय अध्यक्षज्यू तथा आदरणीय सदस्यज्यू ,

नेपालको संविधान २०७२ को व्यवस्था अनुसार ३ तहका सरकार मध्ये जनतासँगै प्रत्यक्ष सम्बन्धमा रही स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ बमोजिम यस गाउँपालिकाको सर्वांगीण विकासका लागि यस अधिका वर्षहरूमा भएका सकारात्मक अनुभवहरूलाई निरन्तरता सुधारात्मक शिक्षा सहित यस पालिकामा जनताका विनस्तर उकास्न र जनउत्तरदायित्वको बोधबाट अभिप्रेरित गर्न ०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रमहरू आवश्यकताका सबै पक्षहरूलाई समेटेर पाँचपोखरी थाङपाल गाउँपालिकालाई समृद्ध बनाउन अथक मेहनत गर्दै आइरहेका छौं । विगतका आ.व. हरूमा कार्यान्वयन गरिएका बजेटले समृद्ध थाङपाल गाउँपालिका निर्माण गर्न केही आधारभूत तयार भएका छन् । अब हामी आ.व. २०७९/०८० को बजेट कार्यक्रम तर्जुमा गरी गाउँपालिकाले लिएको **पाँचपोखरी थाङपाल समृद्धीको आधार पर्यटन कृषी बन जलाधार** को नारालाई सार्थक बनाउन, लागि परेका छौं । असिमित चाहना र आकांक्षालाई सम्बोधन गर्न सिमित श्रोत र साधन बीच तय गरीएको बजेट तथा कार्यक्रमले नसकेता पनि यथासम्भव सबै क्षेत्रलाई समेटेर यस क्षेत्रका नागरिकको विकास प्रतिको चाहना स्थानीय समस्या र आवश्यकता, स्थानीय राजनीतिक दलहरूको सुझाव र विगतमा रहेका समस्यालाई आत्मसात गरेका छौं ।

आगामी आ.व. को बजेट तथा कार्यक्रम तयार गरी रहँदा विगतका वर्षहरूमा नीति तथा कार्यक्रमको गाउँसभाबाट निर्देशित कतिपय कार्यक्रमको निरन्तरता यस वर्ष पनि दिईएको छ आ.व. २०७९/०८० को नीति कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा तत्काल आउने विपद् तथा महामारीजन्य रोग व्यवस्थापनका लागि र स्थानीय समस्या, चुनौति र आवश्यकतालाई सम्बोधन र समाधान गर्ने गरी विपद् व्यवस्थापन कोष, प्रकोप व्यवस्थापन कोष, आपतकालिन सडक मर्मत कोष, निर्माण गरी बजेट कार्यक्रम तय गरिएको छ । विकास निर्माण प्रति आम नागरिकको लगाव र यस क्षेत्रको पहिलो प्राथमिकतामा रहेको सडक संरचनालाई गुणस्तरीय बनाउनु पर्ने आवश्यकता र बाध्यतालाई मध्यनजर गरी दिर्घकालीन सोचलाई पुरा गर्न यो बजेट तथा कार्यक्रम तय गरिएको छ । समृद्धीको बाटोमा सबै एकमत भई यस क्षेत्रको विकटता र अप्ठेरोलाई एकादेशको कहानी बनाउने गरी आगामी पुस्तालाई समुन्नत पाँचपोखरी थाङपाल गाउँपालिका हस्तान्तरण गर्नको लागि आ.व. २०७९/०८० को बजेट तथा कार्यक्रमलाई सफल बनाउन महत्वपूर्ण भुमिका खेल्नु हुने सम्पूर्ण महानुभावहरूमा हार्दिक अनुरोध गर्न चाहन्छौं ।

सम्माननीय अध्यक्षज्यू तथा आदरणीय सदस्य ज्यूहरु

राज्य पुर्नसंरचना भई गणतन्त्रको लाभ जनताको घर आँगन सम्म पुऱ्याउन योगदान गर्नु हुने ज्ञात अज्ञात शहिद प्रति हार्दिक श्रद्धान्जली अर्पण गर्न चाहन्छु ।

सम्माननीय अध्यक्षज्यू

आ.व. २०७९/०८० को लागि निर्धारित गरिएका बजेट श्रोत मध्ये राजश्व बाँडफाँड र सवारी साधन कर बाँडफाँडमा बजेट कम प्राप्त हुन आएको हुँदा श्रोतमा चाप परेको छ । आन्तरिक श्रोतमा पनि आकलन गरेजति संकलन हुन सकेको छैन ।

सम्माननीय अध्यक्षज्यू तथा माननीय सदस्यज्यूहरू

अब म बजेट निर्माणका आधारहरू प्रस्तुत गर्दछु

- १) नेपालको संविधान २०७२ ले दिएको अधिकार
- २) स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ का मापदण्ड
- ३) स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४
- ३) दिगो विकास लक्ष्य कार्यन्वयन
- ४) राष्ट्रिय प्राकृतीक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन २०७४
- ५) अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४
- ६) संघिय र प्रदेश सरकारले जारी गरेका नीति कानुन तथा मापदण्डहरू
- ७) स्थानीय निर्वाचनमा गरेका प्रतिवद्धताहरू
- ८) स्थानीय तहको मध्यकालिन खर्च संरचना
- ९) स्थानीय वासीहरूको रायसल्लाह सुभावा
- १०) संघिय प्रादेशिक र स्थानीय तहको आवधिक विकास योजना
- ११) सरोकार वाला संघ संस्थाको रायसल्लाह सुभावा

आगामी आर्थिक वर्ष २०७९/०८० का बजेटका उद्देश्य तथा प्राथमिकता प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

बजेटका उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

- क) २०७८/०३/०१ यस गाउँपालिकामा आएको भिषण बाढी पहिरो र कोभिड १९ को सम्भावित जोखिम र अन्य संकामक रोग र विपद्जन्य जोखिमबाट नागरिकको जीवन रक्षा गरी जनजीविकालाइ सहज बनाउने ।
- ख) सडक भवन जस्ता पूर्वाधारलाई गुणस्तरीय र दिगो बनाउने ।
- ग) स्वास्थ्य, शिक्षा, कृषि क्षेत्रमा लगानी गरी समृद्ध पाँचपोखरीको लागि सक्षम जनशक्ती निर्माण गर्ने ।
- घ) कृषिमा उत्पादकत्व वृद्धी गरी नागरीकहरूको खाद्य तथा पोषण सुरक्षामा सुनिश्चित गर्ने
- ङ) राहत सँगै रोजगारी कार्यक्रम संचालन गरी विदेशबाट फर्केका व्यक्ति तथा यस क्षेत्रमा रहेका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रममा आधारित रोजगारी प्रदान गर्ने ।
- च) उत्कृष्ट पर्यटकिय गन्तव्य स्थलको रुपमा पहिचान बोकेको यस क्षेत्रमा पर्यटकिय गतिविधी सूचारु गर्दै यस गाउँपालिकालाई कृषि साहसिक र आध्यात्मिक पर्यटन क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने ।
- छ) सार्वजनिक सेवालाई प्रभावकारी बनाउने ।

सम्माननीय अध्यक्षज्यू तथा सदस्यज्यूहरू

बजेटका उद्देश्यहरू हासिल गर्न मैले देहाय बमोजिमका क्षेत्रगत प्राथमिकता निर्धारण गरेको छु ।

- क) गुणस्तरीय र दिगो पूर्वाधार विकास
- ख) स्वास्थ्य र शिक्षा क्षेत्रमा गुणस्तरीयता वृद्धि
- ग) विपद् तथा महामारीजन्य परिस्थितिबाट सुषुप्त अवस्थामा रहेको यस क्षेत्रको आर्थिक विकास
- घ) समृद्धीको आधार र सम्वाहक कृषि र पर्यटन
- ङ) सार्वजनिक सेवाको प्रभावकारीताको लागि सुशासन युक्त गाउँपालिकाको निर्माण ।

सम्माननीय अध्यक्षज्यू तथा माननीय सदस्यज्यूहरु

अब म बजेट तथा कार्यक्रममा समेटिएका क्षेत्रहरुलाई प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

पूर्वाधार विकास

- १) गाउँपालिका रहेका सबै सडकलाई बाह्रै महिना संचालन हुन सक्ने गरी निर्माण गर्न रु ४ करोड ८० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- २) सडकको गुणस्तर र स्तरोन्नतीको लागि नियमित र दिगो मर्मत सम्भार गर्न सडक मर्मत सम्भार आकस्मिक कोष स्थापना गरी रु ६० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- ३) सिचाइ र खानेपानीको उचित निर्माण र मर्मत सम्भारका लागि रु ४५ लाख छुट्याएको छु ।
- ४) यस गाउँपालिकामा उद्योग कलकारखाना र जलविद्युत आयोजना संचालन गर्नको लागि प्रोत्साहित गर्न आवश्यक व्यवस्था गरेको छु ।
- ५) यस क्षेत्रमा रहेका अधुरा मठ, मन्दिर, गुम्बा, सामुदायिक भवन निर्माण गर्नको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

कृषि र पशु

- ७) आ.व. ०७९/०८० को बजेट कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा बाढी पहिरो लगायत अन्य महामारीको जोखिमबाट परेको असरलाई न्यूनिकरण गर्ने यस क्षेत्रको कृषिलाइ आधार बनाइ आर्थिक समृद्धी हासिल गर्न सबै क्षेत्रलाई समेटि समष्टिगत आर्थिक विकास र आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्ने प्रयास गरेको छु
- ८) पशुपालनको आहार स्याहार- आय आर्जनको आधार लाई कार्यान्वयन गर्न पशुपंक्षी व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न पशुपंक्षी जन्य व्यवसाय उद्यमशीलता प्रवर्द्धन गर्न पशु व्यवसायीलाई प्रोत्साहन हुने व्यवस्था गरेको छु ।
- ९) कृषि र पशुलाई आर्थिक क्षेत्रको आधारशिलाको रूपमा विकास गर्न यस क्षेत्रमा १ करोड ५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १०) संघ प्रदेश सँग लागत साभेदारीमा कार्यक्रम संचालन गर्न हाम्रो कृषि हाम्रो गौरव कार्यक्रम संचालन हुने व्यवस्था मिलाएको छु ।

स्वास्थ्य र शिक्षा

- ११) स्वास्थ्य क्षेत्रमा भइरहेका विगतका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छु ।

१२) शिक्षा क्षेत्रमा आ.व. २०७९/०८० को लागि शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिको लागि गैर सरकारी संस्थाहरु सँगको लागत साभेदारीलाइ निरन्तरता दिन आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१३) “गुणस्तरीय शिक्षाको आधार: प्राविधिक शिक्षाको विस्तार र सामुदायिक विद्यालयमा सुधार” बनाउने शिक्षा क्षेत्रमा १ करोड ७५ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१४) शिक्षाको गुणस्तर सुधारको लागि विद्यालयको जिन्सी लेखा व्यवस्थापन सुधार गर्न र व्य.व.स. अध्यक्षज्यु, अभिभाक र विद्यार्थीहरुबीच अन्तरकृया गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१५) विद्यालयमा जाने अनुदानलाइ कार्य सम्पादनको आधारमा जाने व्यवस्था मिलाएको छु ।

लक्षित वर्ग तथा समावेशीकरण

१६) महिला, दलित, आदीवासी जनजाती, अपाङ्ग, बालबालिका लगाएत लक्षित वर्ग तथा सामाजिक समावेशीकरणका सबै कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई ४९ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१७) बालबालिकाको सर्वांगिन विकासमा सहयोग पुर्याउने उदेश्यले प्रोत्साहित गर्न र छात्रवृत्ति प्रदान गर्न गाउँ बाल संरक्षण समितिको कोषलाई व्यवस्थित गरिने छ ।

१८) जेष्ठ नागरिकको अनुभव युवा पुस्ताका लागि गौरव अभियान संचालन गरी जेष्ठ नागरिक सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्न ४ लाख विनियोजन गरेको छु ।

१९) यस गाउँपालिकामा हिंसा पिडित किशोरी र महिलाको संरक्षण सम्बर्द्धन गरेन छ ।

२०) समष्टिगत रूपमा सामाजिक तथा लक्षित वर्गका कार्यक्रम संचालन गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२१) पर्यटन खेलकुद र युवा विश्वका १०० औं पर्यटकिय गन्तव्य मध्ये १६ औं स्थानमा पर्न सफल यस क्षेत्रको पर्यटकिय गन्तव्य पहिचान र सूचना सम्प्रेषणको पर्यटक नक्साको कार्यन्वयन गर्ने ब्यवस्था गरेको छु

२२) पर्यटन क्षेत्रको समष्टिगत कार्यक्रम र गतिविधि संचालन गर्न रु २५ लाख विनियोजन गरेको छु ।

२३) युवा लक्षित कार्यक्रम संचालनको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२४) खेलकुद कृयाकलाप संचालन गर्न रु २५ लाख विनियोजन गरेको छु ।

२५) विद्यालयहरुमा विद्यार्थी सम्बन्धि अतिरिक्त कृयाकलाप संचालन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

वातावरण विपद र उर्जा

२६) यस गाउँपालिकाको विधुत तथा उर्जा कार्यलाई अगाडी बढाउन रु १० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२७) पाँचपोखरी थाङपाल गाउँपालिकालाइ प्लाष्टिक निषेधित क्षेत्र बनाउन आवश्यक व्यवस्था गरेको छु ।

२८) विपद व्यवस्थापन कोष स्थापना गरी संचालन गर्न रु ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।

सुशासन र न्याय सम्पादन

२९) मेलमिलापकर्ताको क्षमता विकास र सुदृढीकरणको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरेको छु ।

३०) वडा कार्यालयको संस्थागत सुदृढीकरणको लागि आवश्यक व्यवस्था गरेको छु ।

३१) प्रशासनिक खर्चका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरेको छु ।

३२) आ. व २०७९/०८० का लागि करका दायरा विस्तार गरी केही करका दरहरु यथावत राखेको छु ।

सम्माननीय अध्यक्षज्यू एवं मानीय सदस्यज्यूहरु

३३) आर्थिक वर्ष २०७९/०८० का लागि कुल (अक्षरुपी ६५ करोड ३१ लाख ५६ हजार ७ सय ६० रुपैया मात्र) को श्रोत अनुमान गरी बजेट कार्यक्रम पेश गरेको छु ।

३४) आ. व. २०७९/०८० मा आन्तरिक आय रु ५० लाख अनुमान गरेको छु ।

३५) संघ प्रदेश र जि.स.स.सँग समपुरक, विशेष अनुदान र साभेदारीमा प्राप्त हुने योजना कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन रु ८० लाख छुट्याएको छु ।

३६) वडा स्तरमा योजना कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि रु २ करोड ८० लाख विनियोजन गरेको छु ।

३७) गाउँपालिका स्तरीय योजना संचालन गर्न रु २ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।

३८) विगतका वर्षमा गरिएको प्रयासलाई समेटेर आगामी वर्षको बजेटले समृद्ध पाँचपोखरी थाडपाल निर्माण गर्न सहयोग पुग्नेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

३९) प्रस्तुत गरिएको बजेट कार्यक्रम तर्जुमा गर्न मार्गदर्शन गर्नुहुने विभिन्न समितिका पदाधिकारी ज्युहरु, गाउँका कृयासिल राजनितिक दलहरु, गाउँपालिकाका प्रमुख सल्लाहकार, महिला, बुद्धीजिवि नागरिक समाज, पत्रकार, कर्मचारी र सम्पूर्ण पाँचपोखरी थाडपाल गाउँपालिकाका नागरिकहरुमा हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहान्छु ।

४०) बाढी पहिरो, अन्य विपद्, कोभिड १९ को जोखिमबाट आफु र समुदायलाई सुरक्षित राख्न यहाँहरुले गर्नु भएको कार्यको सम्मान गर्न चाहान्छु । आगामी आ.व. २०७९/०८० को बजेटलाई सफल बनाउन सम्पूर्ण महानुभावहरुमा हार्दिक अनुरोध गर्न गर्दछु ।

सम्माननीय अध्यक्षज्यू ,

आगामी आ.व.को लागि तय गरिएको आय व्यय तथा बजेट कार्यक्रम तपसिलमा प्रस्तुत गरेको छु ।

गाउँपालिकाको लागि २०७९/०८० को आय विवरण

सि.नं.	आयका शिर्षकहरु	रकम
संघीय सरकार		
१	वित्तीय समानीकरण अनुदान	129500000
२	शर्सत अनुदान	193600000
३	समपुरक अनुदान	0
४	विशेष अनुदान	7000000
५	राजश्व बाँडफाँड	73000000
	संघीय सरकार जम्मा (क)	403100000
प्रदेश सरकार		
१	वित्तीय समानीकरण अनुदान	12252000
२	शर्सत अनुदान	28342000

३	विशेष अनुदान	4500000
४	प्रदेश सरकार सवारी साधन कर बाँडफाड	26508000
५	समपुरक अनुदान	25797000
	प्रदेश सरकार जम्मा (ख)	97399000
अन्य आय		
१	रोयल्टी बाँडफाड	3000000
२	आन्तरिक आय गाउँपालिका	5000000
३	गाउँपालिका कन्ट्रीजेन्सी	1600000
४	रजिष्ट्रेशन बाँडफाँड	200000
५	सामाजिक सुरक्षा भत्ता	110000000
६	गरीवसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम	465000
७	स्थानीय शासन तथा सामूदायिक विकास कार्यक्रम	332760
८	जिल्ला समन्वय समिति समपुरक	5453000
९	गत आ.व. को मौज्जात रकम	26607000
	अन्य आय जम्मा (ग)	151857760
	गाउँपालिकाको जम्मा आय	6,53,156,760.00

पाँचपोखरी थाङ्गपाल गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७८

पाँचपोखरी थाङ्गपाल गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को सेवा र कार्यहरुको लागि स्थानीय सञ्चित कोषबाट रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन,

प्रस्तावना : पाँचपोखरी थाङ्गपालको आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को सेवा र कार्यहरुको लागि सञ्चित कोषबाट रकम खर्च गर्ने अधिकार दिन र सो रकम विनियोजन गर्न वाञ्छनीय भएकाले,

नेपालको संविधानको धारा २२९ को उपधारा (२) बमोजिम पाँचपोखरी थाङ्गपाल गाउँपालिकाको आठौँ गाउँसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम “पाँचपोखरी थाङ्गपाल गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७९” रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **आर्थिक वर्ष २०७९/०८० का निमित्त सञ्चित कोषबाट रकम खर्च गर्ने अधिकार** : (१) आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को निमित्त गाउँ कार्यपालिका, वडा समिति, विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरुका निमित्त अनुसूची २.१ र अनुसूची २.३ मा उल्लिखित चालु खर्च, पुँजिगत खर्च, नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने सशर्त अनुदान, सामाजिक सुरक्षा अनुदान, आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा सञ्चालित आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको भुक्तानी दिन बाँकी विवरण र वित्तिय व्यवस्थाको रकम समेत गरी जम्मा रु. **65,31,56,760** (अक्षरूपी ६५ करोड ३१ लाख ५६ हजार ७ सय ६० रुपैया मात्र) मा नबढाई निर्दिष्ट गरिए बमोजिम सञ्चित कोषबाट खर्च गर्न सकिने छ ।

३. **विनियोजन** : (१) यस ऐनद्वारा सञ्चित कोषबाट खर्च गर्न अधिकार दिइएको रकम आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को निमित्त पाँचपोखरी थाङ्गपाल गाउँ कार्यपालिका, वडा समिति र विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरूको निमित्त विनियोजन गरिने छ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि कार्यपालिका, वडा समिति र विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरूको निमित्त विनियोजन गरेको रकम मध्ये कुनैमा बचत हुने र कुनैमा अपुग हुने देखिन आएमा कार्यपालिकाले बचत हुने शीर्षकबाट नपुग हुने शीर्षकमा रकम सार्न सक्नेछ । यसरी रकम सार्दा एक शीर्षकबाट सो शीर्षकको जम्मा रकमको पच्चीस प्रतिशतमा नबढ्ने गरी कुनै एक वा एक भन्दा बढी शीर्षकहरूबाट अर्को एक वा एकभन्दा बढी शीर्षकहरूमा रकम सार्न तथा निकास र खर्च जनाउन सकिनेछ । पूँजगत खर्च र वित्तीय व्यवस्था तर्फ विनियोजित रकम साँवा भुक्तानी खर्च र व्याज भुक्तानी खर्च शीर्षकमा बाहेक अन्य चालु खर्च शीर्षक तर्फ सार्न र वित्तीय व्यवस्था अन्तर्गत साँवा भुक्तानी खर्च तर्फ विनियोजित रकम व्याज भुक्तानी खर्च शीर्षकमा बाहेक अन्यत्र सार्न सकिने छैन ।

तर चालु तथा पूँजगत खर्च र वित्तीय व्यवस्थाको खर्च व्यहोर्ने एक स्रोतबाट अर्को स्रोतमा रकम सार्न सकिने छ । तर पूँजगत खर्च शीर्षकबाट चालु खर्च शीर्षकमा रकमान्तर गर्न सकिने छैन ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि एक शीर्षकबाट सो शीर्षकको जम्मा स्वीकृत रकमको पच्चीस प्रतिशतभन्दा बढ्ने गरी कुनै एक वा एकभन्दा बढी शीर्षकहरूमा रकम सार्न परेमा गाउँसभाको स्वीकृती लिनु पर्नेछ ।

आ.व. २०७९/०८० को बजेट व्यय विवरण

(विभिन्न विषयगत कार्यक्रमहरू तथा पुर्वाधार विकास कार्यक्रमहरू)

सिनं	व्यय तर्फका शिर्षक	रकम
1	विषयगत कार्यक्रमहरू	50250000
2	संस्थागत सुदृढीकरण तथा सेवा प्रवाह कार्यक्रम	20350000
3	गाउँपालिकाका कोषहरू	23000000
4	साभेदारी तथा अन्य कार्यक्रम	64250000
5	वडास्तरी योजना	28000000
6	गाउँपालिकास्तरीय योजना	20000000
7	चालु तर्फ (संचालन खर्च)	77070000
8	सामाजिक सुरक्षा भत्ता	110000000
9	गरीवसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम	465000
10	स्थानीय शासन तथा सामूदायिक विकास कार्यक्रम	332760
11	शसत (संघ, प्रदेश) र प्रदेश समपुरक	252239000
12	संघिय विशेष अनुदान	7000000
	गाउँपालिकाको जम्मा व्यय	6,53,156,760.00

२०७९/०८० को व्यय विवरण

(विषयगत कार्यक्रमहरु तथा पुर्वाधार विकास कार्यक्रमहरु)

सि.नं.	कार्यक्रम/योजनाहरु	रकम
1	न्यायिक समिति	500000
2	सामुदायिक मेलमिलाप सेवा केन्द्र	150000
3	राजश्व सम्बन्धी कार्यक्रम	500000
4	बालबालिकासँग सम्बन्धित कार्यक्रम	500000
5	महिलासँग सम्बन्धित कार्यक्रम	600000
6	अपाङ्गतासँग सम्बन्धित कार्यक्रम	500000
7	दलितसँग सम्बन्धित कार्यक्रम	500000
8	आदिवासी/जनजाति लक्षित कार्यक्रम	500000
9	ज्येष्ठ नागरिक कार्यक्रम	400000
10	कृषि विकास सम्बन्धित कार्यक्रम	6000000
11	सामाजिक तथा आर्थिक विकास सम्बन्धित कार्यक्रम	1300000
12	शिक्षा विकास कार्यक्रम	17500000

13	स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम	3500000
14	पशुसेवा कार्यक्रम	4500000
15	रोजगार सेवा केन्द्र	4000000
16	संस्कृति तथा पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रम	2500000
17	उपभोक्ता अधिकार संरक्षण तथा अभिमुखीकरण	300000
18	सूचना प्रविधि तथा संचार	3500000
19	सहकारी सम्बन्धी कार्यक्रम	500000
20	खेलकुद विकास कार्यक्रम	2500000
21	संस्थागत सुदृढीकरण तथा सेवा प्रवाह कार्यक्रम	
	गाउँपालिका कार्यालय जग्गा दाता सम्मान तथा गाउँपालिका भवन उद्घाटन कार्यक्रम	500000
	टोल विकास सस्था दर्ता कार्यक्रम	150000
	हरित सडक विस्तार तथा वृक्षारोपण कार्यक्रम	500000
	विधायन समिति बैठक भत्ता खाना खाजा खर्च	100000
	प्रहरी चौकी सुदृढीकरण र सुरक्षा व्यवस्थान खर्च	250000
	चौमासिक सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम तथा अन्य कार्यक्रम	300000
	गाउँपालिका केन्द्र जग्गा संरक्षण तथा व्यवस्थापन	300000
	सिविर संचालन कार्यक्रम	300000
	फर्निचर तथा फिक्सचर	5000000
	६ आना माथी जग्गा भएको सहकारी भवन निर्माण	500000
	मेसिनरी औजार वडा सहित	1700000
	सामी कार्यक्रम व्यवस्थापन	200000
	फोहोर मैला व्यवस्थापन	700000
	महिला स्वास्थ्य स्वयंम सेविका रचनात्मक कार्यक्रम संचालन	200000
	गरिवी निवारण तथा लघुउद्यम विकास कार्यक्रम	800000
	महायन बुद्धिष्ट समाज सेवा भवन व्यवस्थापन	2000000
	लेखा समिति संचालन खर्च	150000
	पाँचपोखरी FM संचालन	1800000
	अन्तरपालिका समन्वय साभेदारी	600000
	गाउँपालिका संग्राहलय र पुस्तकालय व्यवस्थापन	1000000
	आर्युवेदिक सेवा संचालन	200000
	पत्रकार तालिम	300000
	बाढी पिडित लाभग्राही अनुदान साभेदारी	3000000
२२.	गाउँपालिकाका कोषहरु	
	आर्थिक सहायता कोष	2000000
	विपद् व्यवस्थापन कोष	5000000
	प्रकोप व्यवस्थापन कोष	2000000

	सडक मर्मत संभार कोष	6000000
	गाउँपालिका समपुरक कोष	4000000
	प्रदेश योजनासँग साभेदारी (४ वटा योजना)	4000000
२३.	साभेदारी तथा अन्य कार्यक्रम	
	गाउँपालिका भवन	29800000
	वडा कार्यालय भवन तथा खानेपानी (जि.स.स.सँग साभेदारी)	5000000
	गत आ.व. का भुक्तानी दिन बाँकी योजनाहरु	8000000
	विद्युत तथा उर्जा विकास	1000000
	वन, वातावरण तथा भुसंरक्षण	1000000
	विद्यालय मर्मत संभार	500000
	अध्यक्षसँग जनता कार्यक्रम	5000000
	उपाध्यक्षसँग समृद्धी कार्यक्रम	3000000
	भोलुङ्गो पुल साभेदारी कार्यक्रम	1800000
	खानेपानी मर्मत सम्भार	2000000
	सिंचाई कार्यक्रम	2500000
	कर्मचारी सम्मान कार्यक्रम	200000
	भुसेवा केन्द्र स्थापना	1000000
	वडा कार्यालय फर्निचर सामाग्री व्यवस्थापन	1500000
	मैत्रीपूर्ण खेलकुद प्रतियोगिता	150000
	गाउँपालिकास्तरीय कर्बड हल निर्माण	1800000
24	वडास्तरी योजना	28000000
25	गाउँपालिकास्तरीय योजना	20000000
26	चालु तर्फ (संचालन खर्च)	77070000
	कुल जम्मा	283120000